

esse nō possunt: scz carnis mundi ⁊ demonis: qz vt habetur
Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spūm rē. Rom. 7. Infe-
lix ego homo quis me liberabit de corpore mortis hui⁹ rē.
ps. Multe tribulationes iustorum rē.

Deide cū dicit. (Mali autē boies rē.) ostēdit qd mali in-
cidunt in peiora mala: scz culpe. Dicit mali in se: scz inq̄tū
peccatis iberēt. Mat. 21. Malos male perdet rē. Et sedu-
ctores. scz in p̄rimoz nocumētū inq̄tuz seorsum ducunt
eos a via vitatis que cōis est. Ro. vlti. Per dulces sermo-
nes et bñdictiones seducūt corda inocentū rē. Sz isti nō
cōtenti malis que fecerūt p̄ficiūt in peius. Apoc. vlt. Qui
in sordibus est sordescat adhuc rē. Sed cōtra. supra eodē
vltro nō p̄ficiēt. Dōm est qd qui p̄ficiunt in peius p̄missi a
deo. et ex itētiōe malicie eoz que semp est ad malū: sz fm̄
p̄uidentiā dinā p̄hibēt ne possint implere quod ce-
perunt. p̄ficiūt aut in peius mali in seip̄s inq̄tū errāt
circa veritatē. Mat. 22. Erratis nesciētes scripturas neqz
virtutē dei. Itē opere errant ⁊ hoc modo oēs mali errāt.
puer. 14. Errāt omnes qui operant malum. Item in p̄xi-
mis: qz seductores. Unde dicit. In errorem mittētes: ne. s.
possint per p̄peritates venire ad regnum celoz. Lōtra il-
lud supra. Qui pie volunt rē. Esa. 3. Popule meus qui bea-
tum te dicunt ipsi te decipiunt.

Deide cum dicit. (Tu vero rē.) monet eum vt maneat in
sua iustitia: et hortatur euz tripl̄: scz ex parte doctoris.
ex parte ipsius thimothēi et ex parte eoz que accepit. Di-
cit ḡ. Assetur es misericordiam rē. ergo p̄mane in his que
accepisti. Ecclesi. 10. Si spūs potestātē habētis ascenderit
sup te locū tuuz ne dimiseris rē. p̄. Lō. 15. Stabiles estote
et immobiles rē. Diē ḡ. Didicisti et credita sunt tibi: qz glibz
xp̄ianus discit que fidei sunt: et hec est doctrina salutaris.
Jo. 6. Dis qui audiuit a p̄re meo et didicit venit ad me rē.
Sed sp̄aliter documēta fidei sunt credita prelati inq̄tū
debēt alyo ea dispēsare. Gal. 2. Lum vidissent qd credituz
est mihi euāgeliz p̄puty rē. Et quare opz p̄manere? Qz
ego a magistro scie habui qui errare nō potuit. z. Lō. 13.
In me loquitur christus. Et iō i his firmiter p̄mane. Scies
a quo didiceris: qz a paulo qui nō ab hoie neqz per hoimē
didicit rē. Gal. 2. Ex p̄pria cōditōe. Turpe eniz est homi-
ni nutrito in bono a pueritia i senectute deficere. Ecc. 26.
Qui trāsgreditur a iusticia ad peccatum deus parauit eū
ad rompheam. Thimothēus autē sic fuit nutritus. puer.
22. Adolescēs iuxta viam etiā cū senuerit non recedet ab
ea. Un̄ dicit ab infantia. Et dicit. Sacras litteras que sunt
littere veteris testamēti quas didicit ab infantia: qz filius
mulieris iudee. Act. 16. Unde mater sua fecit euz erudiri
in eis: quod est cōtra manicheuz: qz apostolus vetus testa-
mētū hic nominat sacras scripturas litteras: qz ab infantia
sua nō nouit litteras noui testamēti. (Tertio ex pte eoz
que accepit: et est tertia ratio: nam si aliquis hz aliquā sciē-
tiam in qua nō ē vtilitas deserit eam et trāsit ad aliaz. Sz
si scia est valde vtilis stultum ē eam dimittere. Et p̄mo fa-
cit rationē. Secūdo manifestat eaz ibi. (Omnis scriptura.)
Dicit ḡ. Dico qd accepisti litteras sacras que nō sunt p̄tem-
nēde qz sunt vtilis. Esa. 48. Ego dominus deus tuus do-
cēs te vtilia rē. Un̄ subdit dicēs. Que te possunt rē. Joā. 6.
Dñe ad quē ibimus. vba vite eterne habes. Jo. 5. Scruta-
mini scripturas in qbus putatis vitam eternam habere. il-
le sunt q̄ testimonium p̄hibēt de me. Et lfe que te possunt
instruere ad salutē: sz nō nisi p̄ fidē christi. Roma. 10. Simis
enī legis ē christus ad iusticiam omni credēti. Heb. 11. Si
ne fide enī impossibile ē placere deo. Rōnem autem ma-
nifestat dicēs. (Omnis rē.) Ubi ostendit qd sacre littere
sunt vie ad salutem. Et tria ponit. Nam cōmēdat scriptu-
ras ratione p̄ncipy. ratione effectus vtilis: et ratione vlti-

mi fructus ⁊ p̄fectus. Si enim cōsideres eius p̄ncipuz
habet p̄uilegiuz sup omnes: quia alie sunt tradite per ra-
tionem humanam: sacra autē scriptura est diuina ac diu-
nitus ispirata. z. p̄. p̄. Nō enim volūtate humana allata
est aliquādo p̄phetia: sz spūs sancto ispirati locuti sunt san-
cti dei homines. Job. 32. Inspiratio omnipotētis dat itel-
ligētiā. Sz dices quomodo omnis scriptura diuinitus
inspiratur cum fm̄ ambrosium omne verum a quocūqz di-
catur a spiritu scō est: Dicēdum est qd deus dupliciter ali-
quid operatur: scz immediate vt p̄prium opus sicut mira-
cula. Aliquid mediātibus causis iferiozibus: vt opera na-
turalia. Job. 10. Manus tue dñe fecerūt me rē. Que tamē
fiunt operatiōe nature. Et sic in hoie instruit intellectuz: et i-
mediate per sacras litteras: et mediate p̄ alias scripturas.
Effectus huius scripture est duplex. scilicet quia docet co-
gnoscere veritatē ⁊ suadet operari iusticiam. Joā. 14. Pa-
raclitus spiritus sc̄s docebit: scilicet cognoscēda: suggeret
operāda. Et ideo vtilis est ad cognoscēdam veritatē: ⁊ vti-
lis est ad dirigēdum in operatiōe. Est eniz ratio speculati-
ua: ⁊ est etiā ratio practica. Et in vtroqz sunt duo necessa-
ria: scz qd veritatē cognoscat ⁊ errorem refellat. Hoc enī
opus est opus sapiētis: scz nō mētiri ⁊ mentiētes refellere.
Quātum ad p̄mum dicit. Utilis est ad docēdū: scz verita-
tem. ps. Bonitatē ⁊ disciplinā ⁊ sciam doce me rē. (Itē
ad arguēdū q̄tum ad scōm. Tir. p̄mo. Ut sit potēs exhor-
tari in doctrina sana ⁊ eos qui cōtradicūt arguere. (Itē
q̄tuz ad practicā sunt duo necessaria: scz vt reducat a ma-
lo ⁊ ad bonuz inducat. ps. Declina a malo ⁊ fac bonuz rē.
Quātum ad p̄mum dicit. Ad corripiēdum quod est eripe-
re a malo. Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus va-
de ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solum rē. Job. 5. Beatus
homo qui corripitur a domino. Quātum ad secundum di-
cit. Ad erudiēdū in iusticia. Et hec omnia sacra scriptura
facit. Esa. 8. In manu forti erudiuit me rē. Sic ergo qua-
druplex est effectus sacre scripture: scilicet docere verita-
tem: arguere falsitatem: quātum ad speculatiuaz. Eripere
a malo: ⁊ inducere ad bonum: quātum ad practicam. vlti-
mus eius effectus est vt p̄ducat homines ad p̄fectuz. Nō
enim qualitercūqz bonum facit: sed p̄ficiēt. Heb. 6. Ad p̄-
fectionē feramur. Et dicit. vt p̄fectus sit homo dei: qz nō po-
test homo cē p̄fectus nisi sit homo dei. Perfectum enī est
cui nihil deest. Tunc ergo homo est perfectus: quando est
paratus ad omne bonum: non solū ad ea q̄ sunt de necessi-
tate salutis: sed etiam ad ea que sunt supererogatiōis. Bo-
num autem facientes non deficiamus. Gal. vltimo.

CAP.

III.

Iustificor coraz deo ⁊ iesu xp̄o qui
iudicaturus est viuos ⁊ mortuos:
⁊ per aduentum ipsius ⁊ regnum
eius. predica verbuz: insta oportu-
ne importune: argue: obsecra icre-
pa in omni patientia ⁊ doctrina. Erit eniz tem-
pus cum sanam doctrinam non sustinebunt: sz
ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros
p̄urientes auribus. ⁊ a veritate quidem audi-
tum auertent. ad fabulas autem conuertentur.
Tu vero vigila: in omnibus labora: opus fac
euāgeliste: misteris tuū ipe: sobrius esto.

P̄missis periculis tempoz nonissimoz ⁊ ydoneitate
thimothēi ad resistēdū: hic ostēdit quomodo resistat. Et
p̄mo ponitur monitio. Secūdo eius necessitas ibi. (Erit
enim rē.) Item p̄mo ponit eius cōtestatio. Secūdo ad

Ad thimotheum II.

monitio ibi. (Predica vobis etc.) In prestantione sunt duo consideranda. scilicet coram quibus contestetur et per quem. Contestatur autem coram duobus. scilicet coram eo qui est nostra beatitudo. et coram eo qui nos in beatitudine introducit. Beatitudo autem nostra deus est. ps. Beata gens cuius est dominus deus eius etc. Et ideo dicit. Coram deo. id est teste induco deus quod hanc monitionem facias. Dic enim testis non decipies. 2^a Cor. 1^a. Ego autem deus testis inuoco in animam meam etc. Et christo cuius est introducere in beatitudine. Ro. 1^a. Per quem et accessum habemus per fidem in gratiam istam etc. Vel corporaliter introducit quidem: quia ipse iudicaturus est viuos. et tunc viuos dicit illos quod viui reperientur in aduentu eius qui morientur quidem: scilicet quod in modico tempore resurgent dicuntur viui. 1^a Thes. 4. Nos qui viui sumus qui residui sumus in aduentu domini non peruenimus eos quod dormierunt etc. Vel viuos dicit bonos: scilicet qui viuunt vita gratie. 1^a Jo. 3. Qui non diligit manet in morte etc. Et hos etiam indicat. Act. 10. Ipse est qui constitutus est a deo iudex viuorum et mortuorum. Sed cum christus sit deus quomodo vult hic hac copula coram deo et christo. Respondeo. potest dici quod dicitur coram deo scilicet patre et christo. id est filio. Pater enim est fons diuinitatis: et contestatur per duo desiderabilia sanctis. primum est aduentus christi. Luc. 12. Similes hominibus expectantibus dominum suum qui reuertatur a nuptiis etc. Apoc. 17. Veni domine iesu. Secundum est regnum eius. Mat. 6. Adueniat regnum tuum. Regnat quidem super omnia potentate super omnem creaturam. Mat. 28. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Sed spiritualiter in sanctis regnat in presentia per gratiam: et in futuro per gloriam. Qui sancti non sunt de hoc mundo. Ioan. 15. Regnum meum non est de hoc mundo etc. Sed hoc regnum hic inchoat: sed in futuro consumabitur quando omnia regna ei subiciantur et volentia et nolentia. ps. Donec ponas inimicos tuos etc.

Consequenter cum dicit. (Predica vobis etc.) ponit monitio et hoc ut instet doctrine que est duplex. Una ad omnes quam ponit per. Alia ad aliquos: et hanc ponit secundo ibi. (Argue etc.) Item primo monet eum ad generalem doctrinam exequendam. Secundo docet modum. Dicit ergo. Predica vobis etc. scilicet euangelium. Marci 16. Euntes in mundum predicate euangelium omni creature etc. In predicatioe duo sunt: scilicet denunciatio veritatis: et instructio ad mores. Et hec duo de predicatore facere. Luc. 11. Incipiens a moysi et prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis etc. Modus est cum istantia et continuatione. Unum dicit. Instat oportune: importune. 2^a Cor. 11. Instancia mea quotidiana etc. Sed dicit. Importune. Contra. Ecc. 10. Ex ore fatui reprobabitur parabola. non enim dicit illam in tempore suo. Item puer. 15. Sermo opportunus optimus est. Dicendum est: quod predicator secundum veritatem semper de predicatore oportune: scilicet secundum estimationem falsam audientium de predicatore importune: quia predicator veritatis semper est bonus opportunus: et malis semper importunus est. Jo. 8. Qui ex deo est verba dei audit. propterea vos non auditis: quia ex deo non estis. Ecc. 10. Quia aspera est nimium sapientia indoctis hominibus etc. Si homo. n. vellet hanc suare oportunitatem ut diceret his qui volunt audire prodesset tamen iustis: scilicet oportet quod aliqui etiam predicet malis ut conuertantur. Et ad hoc addit importune. Esaie. 58. Clama ne cesses etc.

Consequenter cum dicit. (Argue etc.) ponit doctrinam in speciali quam primo ponit. Secundo modum ibi. (In omni patientia etc.) Constituens autem aliquem spiritualiter potest eum instituere. Vel de pertinentibus ad fidem. puta ut doceat veritatem et remoueat errorem. Et contra hoc primum dicit. Argue scilicet errores. Tit. 2. Argue cum omni imperio. Vel de pertinentibus ad bonos mores et ad hoc de inducere aliquando bonum et superiorem. et tunc de placide et benigne monere. Unde dicit. Obsecra. 2^a Thim. 4. Seniores ne increpaueris: sed obsecra ut patrem. Gal. 6. Vos qui spirituales estis debetis instruere in spiritu lenitatis. Et

spiritualiter si non peccat ex malitia. Si autem instituat malum debet eum increpare. Tit. 2. Quia quamquam increpa illos dure ut sani sint in fide etc. Job. 5. Increpationem domini ne reprobes etc. Sed quis modus: In omni patientia ne iras appareas et ex ira instruas: sed tranquille. puer. 19. Doctrina viri per patientiam nascitur etc. ps. Bene patientes erunt ut annuncient. Item doctrina. scilicet de his que ad fidem et in his que ad mores. Jere. 23. Passent vos in scientia et doctrina.

Deinde cum dicit. (Erit enim etc.) ostendit necessitatem monitionis premissam. Est autem triplex necessitas predictorum. Et prima ex parte audientium. Secunda ex parte thimothei ibi. (Tu vero etc.) Tertia ex parte apostoli ibi. (Ego enim iam etc.) Circa primum duo facit. quia primo proponit necessitatem. Secundo exponit dictum suum ibi. (Et a veritate etc.) Necessitas prima est auditorum peruersitas in audiendo. ut vilia nolint audire sed curiosa. Dicit ergo contra ad primum. Instat dum noluit audire sanam doctrinam. Nam erit tempus quando erunt mali doctores. Act. 20. Ego scio quoniam lupi rapaces intrabunt in vos post discessionem meam etc. Unum dicit. Non sustinebunt. id est erit eis odiosa verba doctrina. scilicet christi. puer. 8. Iusti sunt omnes sermones mei. non est in eis prauum quid neque peruersum etc. Alia peruersitas quia volunt inordinate audire curiosa et noxia. puer. 10. Usquequo paruuli diligitis infantiam: et stulti ea que sunt sibi noxia cupiunt et imprudentes odibunt sciam. Io. 8. Sed ad sua desideria coaceruabunt. id est multiplicabunt etc. Contra quos dicitur Jaco. 3. Nolite plures magistri fieri fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis. Et est coaceruatio quando indigni et insufficientes multiplicantur: et magis coaceruatio est si fiat contra idem quod si centum boni: quia ut habet. Sap. 6. Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum etc. Esa. 30. Loquimini nobis placetia. Et hoc est secundum suam desideria: quia vult audire vnum: alius alius. et sic querunt diuersos magistros. Et dicit. Purietes auribus: scilicet auditores. Purietur de habere in pedibus quod non vult quiescere. In auribus vero quod semper audire vult noua inaudita et curiosa et quicquid noxia. Act. 17. Athenienses ad nihil aliud vacabant nisi aut discere aut audire aliquid noui. Et ideo multiplicat doctrina heretica. puer. 19. Ad futurum dulciores sunt et panis absconditum suauior etc.

Consequenter cum dicit. (Et a veritate etc.) exponit deum et primo exponit quod dixerat quod sanam doctrinam non sustinet cum dicit. (A veritate etc.) Sana doctrina est quando non habet admixtam falsitatem. Ergo sanam doctrinam non sustinet dum vitat non lunt audire. Osee. 4. Non est veritas et non est misericordia et non est scientia in terra etc. Ioan. 8. Si veritatem dico vobis: quare non creditis mihi etc. Secundo quod dixerat coaceruabunt etc. exponit cum dicit. Ad fabulas autem conuertentur. Fabula est composita ex miris in quibus deficit veritas. Et talia homines habentes in auribus purietur volunt audire. 1^a Thim. 4. Ineptas et inanes fabulas deuota etc.

Deinde cum dicit. (Tu vero etc.) ponit necessitatem ex parte thimothei cui erat officium commissum: et ideo necesse erat quod predicaret. Et primo monet eum ad sollicitudinem. Secundo inducit eum ad laborem. Tertio moderat laborem. Dicit ergo. Tu vero etc. Quasi dicit. Isti sic faciunt. Tu vero etc. Mat. 24. Vigilate: quia nescitis quoniam hora dominus uenietur sit etc. Luce. 12. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregem suum etc. Ro. 12. Qui preest in sollicitudine. Sed quia sollicitudo sine labore inanis est. ideo primo inducit ad vltimum laborandum. Secundo determinat in quo est laborandum. Tertio laborandi necessitatem. Dicit ergo. Vigila et sic quod aliquid facias: et ideo labora. Sapient. 3. Bonorum laborum gloriosus est fructus etc. Et hoc in omnibus: id est in omni genere hominum. Esaie. 32. Beati qui seminatis super omnes aequas etc. Marci ultimo. predicate euangelium omni creature. Unde moyses determinat in quo est laborandum dicens:

Opus fac euāgeliste. i. euāgelica. Hoc enī est nobile opus: qz ad hoc xps est missus. Luc. 4. Alijs ciuitatibus opz me euāgelicare: qz ideo missus suz. Esa. 41. Primus ad syon dicet. Ecce adsum et hierlm euāgelistā dabo. Euāgelista aut dicitur aliqn qui scripsit euāgelii: et sic sunt quattuor: qnqz qui predicat ipm. et sic dī hic: et Ephef. 4. Necessitas aut huius laboris: qz est ministeriū tuū: et iō tibi cōmissum imple. s. pdicādo. Col. 4. Dicite archippo. vide ministeriū quod accepisti in dño: vt illud impleas. Ille aut implet officiū euāgeliste qui verbo predicat et opere implet. Act. p. Lepit iesus facere et docere. Cōsequēter inducit ad moderantiam dicens: Sobrius esto. vel sobrietate corporali que decet pdicatorez. Ebrietas enī ē inimica sapie. Eccles. 2. Cogitauī abstrahere a vino carnez meas. Vel potius sobrietas ponit hic p discretionē. Actū. 26. Verba sobrietatis et veritatis eloquoz. p. Petri. 5. Sobriy estote et.

Clectio.

II.

Eso enim iam deliboz et tempus resolutionis mee instat. Bonuz certamē certauī: cursum consumaui: fidez seruauī. In reliquo reposita est mibi corona iusticie: quā reddet mibi dñs in illa die iustus iudex. Non solum autē mibi: sed et his qui diligunt aduentuz eius.

Supra monuit euz vt instaret doctrine. et hoc ppter audientes et ppter ipm thimotheuz: hic inducit tertiā necessitatē ex parte apostoli. et est qz in breui erat subtrahēdus de mūdo. Et pmo pnuat certamē suā mortē imminere. Scdo mādāt qz visitet euz ibi. (Festina et.) Circa pmo duo facit. Primo designat instantia mortis eius. Scdo securitas morientis ibi. (Bonū certamen et.) Circa pmo duo facit: qz pmo nunciat passiones qz patiebatur. Scdo pdicit mortē qz expectabat ibi. (Et tēpus mee et.) Quātū ad pmo dicit. Ego enī et. quasi dicat. Statiz ego deliboz. Sanctoz aut passio dī imolatio. Phil. 2. Sz et si imolor sup sacrificiū et obsequiū fidei vře gaudeo et. ps. Tibi sacrificabo hostiaz laudis. s. p te patiedo. Antiquus in sacrificijs que ex humi dis offerebant qdas fiebat pregustatiōes. et he vocabant delibationes. Ro. 11. Qz si delibatio sancta est et massa et. Et ideo vocat passiones iminentes delibationes. Et quis iam diu sim has exptus tempus tamē resolutionis mee instat. Est aut duplex resolutio. scilicet a corpe. Eccles. vlti. Et reuertat puluis in terrā suam vnde erat: et spūs redeat ad deū qui dedit illū. Item est resolutio corporis in puluere. Heñ. 3. Puluis es et in puluere reuertēris.

Deinde cū dicit. (Bonuz et.) ostendit securitatē sue mortis. Sz sciēdus est qz est differētia iter mortē iusti et peccatoris: qz vt dī puerb. 11. Mortuo hoie impio nulla erit vltima spes. Qz enīz spem hz in istis rebus trāstozys: iō spem nō hz in eternis. Sed iustus hz spem in eternis et nō in terrenis. Primo g ponit meritū sue securitatis. Scdo securitatē de premio ibi. (In reliquo et.) Merituz huius vite est in tribus. s. in resistēdo malis. In pficiendo in bonis. In bñ vtēdo dei donis. Primo dī qdā certamē. Sz certamē dī bonū: pmo si sit p bonis: puta si sit p fide et iusticia sicut apli. Jude. p. De coi vra salute nece habui scribere vobis deprecās supercertari semel tradite sanctis fidei. Ecc. 4. Pro iusticia agonizare p aia tua et vsqz ad mortē certa p iusticia. Scdo ppter moduz certaminis: s. s. sollicitē et legitime certet. supra. 2. Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. p. Cor. 9. Sic pugno nō quasi aerē verberās s. castrigo corpe meū et. Tertio ppter difficultatē certaminis. Sap. 10. Et certamē forte dedit illi vt vinceret et. et profe-

ctū in bonis qd ē. C. Sz notat cursum. p. Cor. 9. Sic currite vt cōprehēdatis et. Et dī cursum pfectus scōz: qz cū festinatōe currūt vt meliorātes consumāt agitati stimulis charitatis. Heb. 4. Festinemus g ingredi in illā requiē et. ps. Viam mandatoz tuoz cucurri. Sz adhuc certamen et cursum mortis restabat. g nō cōsumauerat cursum nec certauerat. Dicēdū ē qz sicut homo q bñ icipit et itēdit finire hz pfecte: sic et apls iam enī iceperat et finire itēdebat. Bonus vsus donoz dei est duplex. s. cōseruatio fidei: et iō dicit. Fidē seruauī qd fac q vitur donis dei ad glām dei et salutē pximoz. Matt. 24. Quis putas est fidelis seruus et prudens: quē cōstituit dñs sup familiā suā: et. p. Tibi. p. Fidēle me existimauī ponēs in ministerio et. Vel seruauī in me vtutē fidei. Ro. 14. De qd nō ē ex fide pctū est et. ppter qd. Mat. 10. Estote prudētes sic serpētes. i. custodite fidē tāqz caput et fundamētū virtutuz.

Deinde euz dicit. (In reliquo et.) ponit spes de premio qd pmo ponit. Scdo ostēdit datorē ei⁹ ibi. (Quā reddet et.) Tertio ponit participes premij ibi. (Qui diligūt et.) Dicit g. Ex quo pugnaui et cursum consumaui: nihil restat nisi qz coroner. Corona iusticie dī quā de⁹ ex sua iusticia reddet. Sz cōtra: qz vita eterna ex grā dat. Rom. 6. Sra dei vita eterna. et cap. 8. Nō sunt cōdigne passioēs huius temporis ad futurā glām et. Nō g ex iusticia. Respōdeo. Dicēdū ē qz est ibi grā qm ad radicē merēdi: iusticia qm ad actū qz pcedit ex volūtate. vel corona que dat ex iusticia: qz datur iustis fm opa iusta. Esa. 3. Dicite iusto qm bñ fructuz adinuētōnū suarū comedet et. Nec corona duplex est: qz daz pncipalis. quedā scōaria. Pza ē premiū eēntiale que nihil est aliud qz gaudiū de vitate. Esa. 28. In illo die erit dñs exercitūū corona glorie et fertuz exultationis residuo ppli sui et. Deus est g corona nostra. Scda est corona que debet spālibus operibus et hec est aureola. et vna debetur martyribus. supra. 2. Nō coronabit nisi qz legitime certauerit et. et ad hoc ē qd dicit. Bonū certamē certauī. Alia debetur virginibus. Sap. 4. In ppetuuz coronata triūphat incoinquinatoz certaminū premiū vincens et. Et ad hē. Cursum cōsumauī. Apoc. 14. Di sequunt agnū et. Tertia ē doctoz. puer. 4. Dabit capiti tuo augmēta gratiarū et corona inclita pteget te. Et ad hē dicit. Fidē seruauī. Et dicit reposita. i. fm eternā pdestinationē reuata. supra. p. Scio cui credidi: et certus suz qz potēs est deposituz meū fuare in illuz die. Dator hui⁹ est de⁹. iō dicit quā reddet mibi dñs. s. p suā iusticiā in illa die. Naz hec ē corona glie: et hec ē duplex. s. aie: et hē reddit sanctis in illa die. i. in morte. Unde hic dicit. Tempus mee resolutionis instat. et Cor. 5. Si ter restris domus nostra hui⁹ habitatiōis dissoluat qz edificatiōē habemus ex deo et. Alia est corpe: et hec reddetur i illa die. s. iudicy. p. Cor. 15. Semiat in ignobilitate et. Participes hui⁹ sunt oēs sci. Un dicit. Nō solū et. s. reponitur. Apoc. vlt. Veni dñe iesu. Cant. 5. Veniat dilect⁹ me⁹ in ortū suū vt comedat fructū pomoz suoz et. Qui nō diligūt deū nihil hnt: vt diligāt adnētū ei⁹. Amos. 5. Ueb dīderā tibus die dñi: qz corona soluz charitati debet. Jo. 14. Qui diligit me diliget a pte meo et ego diligam eū et manifesta ho ei meipuz.

Clectio.

III.

Estina ad me venire cito. Bemus. n. me dereliquit diligens hoc seclum et abiit thessalonicam: crescens in galatiam. titus in dalmatiā. lucas est mecum solus. Marcū assume: et adduc tecuz: est enim mibi vtilis in ministerio. Tichicum autem misi ephesum. Penulam quam

reliqui troade apud carpi veniens affer tecuz:
7 libros: marime autem membranas. Alexan-
der erarius multa mala mihi ostēdit: reddet il-
li dominus fm̄ opera eius: quem 7 tu deuita.
Valde enim restitit verbis nostris. In prima
mea defensione nemo mihi affuit: s̄ omnes me
dereliquerunt. non illis imputetur. Dominus
autem mihi assistit 7 confortauit me. vt per me
predicatio impleatur. 7 audiāt omnes gentes
7 liberat⁹ sum de ore leonis. Liberauit me do-
minus ab omni opere malo. 7 saluum faciet in
regnum suum celeste. cui gloria in secula secu-
loruz. Amen. Saluta puseā 7 aquilaz 7 onesi-
pbozi domum. Erastus remansit corinthi. tro-
phimum autem reliqui infirmū mylethi.

¶ Rogat visitari. Et p̄mo vocat eum ad se. Secūdo signi-
ficat suum statum ibi. (Alexander rē.) Tertio concludit
epistolarem salutationē ibi. (Salutant te rē.) Item p̄mo
mandat vt veniat. Secūdo assignat ei sociū ibi. (Marcū
assume rē.) Tertio ostēdit qd deferat ibi. (Pennulā rē.)
Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo vocat eum. Secūdo cām vo-
cationis assignat ibi. (Demas rē.) Dicit ḡ. Qz in breui suz
recessurus de mundo: festina rē. 7 hoc vt inuicē cōsolaren-
tur 7 vt iuuarent eū in predicatione euāgelij: pro quo erat
sollicitus in vinculis existēs. Prover. 18. Frater qui adiu-
uatur a fratre quasi ciuitas firma. Causa vocatiōis est: qz
societate debita erat destitutus. Et p̄mo a quodā q ppter
suaz culpā recesserat. Scdo quia quosdaz miserat ad pre-
dicandū. Dicit ḡ. Demas enīz rē. i. p̄posuit amorem huius
seculi amori meo. p̄ Jo. 2. Si quis diligit mundū non est
charitas patris in eo rē. ¶ Crescens. qdā discipulus abijt
in galatiā missus ab apostolo. Titus ē missus ab eo abijt
in dalmatiaz. vbi finaliter dicit fuisse episcopus. Job. 38.
Tuncquid mittes fulgura 7 ibunt. ¶ Lucas rē. hunc reti-
nuit in predicatione euāgelij in qua fuit gratus. 7. 1. Cor.
8. Cuius laus est in euāgelio p̄ oēs ecclesias.

¶ Deide cū dicit. (Marcū rē.) assignat ei sociuz rē. Et cir-
ca hoc duo facit. quia p̄mo assignat ei socium. Secūdo hu-
ius rōnem. hic marcus alio noie d̄r Joānes 7 consobrinus
barnabe. Act. 15. d̄r q barnabas volebat assumere marcū:
s̄ paulus nolebat. Et ppter hoc dissensio facta est iter eos
ita vt discederet ab eis. Col. vlti. Marcus 7 sobrinus bar-
nabe. Rō est: qz est multipl̄r utilis rē. Titicuz rē.

¶ Deide cuz dicit. (Pennulā rē.) Dicit qd portet. Carpus
est sanctus qdam. Pennula fm̄ hieronymū erat volumē
legis quod habebāt in carta per modū rotuli. 7 hoc vocat
pennulā. vel p̄nula dicit vestis aliqua. S̄ fm̄ Chriosto-
mū erat vestis cōmunis. Et qz apostolus rome erat paup
nō accipiens ab alijs. ideo voluit vt vestis sibi portaretur.
Deymo dicit qz erat specialis vestis in signuz nobilitatis.
Unde Act. 22. Paulus dixit se ciuez romanū. Pater. n.
pauli seruiert romanis in tharso cilicie: 7 ex B factus fuit
ciuis romanus: 7 p̄nula erat vestis in signū cōsulis. Et for-
te pater suus erat ibi cōsul. vel pennula dicit mantica vbi
erāt libri quod videt qz segtur. Et libros. S̄ quid aposto-
lo de libris pleno spiritusco: Itē instabat sua resolutio. Re-
spondeo. Dicēdū est qz ppter duo. p̄mo vt in legēdo ha-
beret solaciū. p̄ Macha. 12. Dites solatio sanctos libros
qui sunt in manibus nostris rē. In libris enī est remediuz
cōtra tribulatiōes. Vel dicit hoc ne perderent: s̄ remane-
rent fidelibus. Itē ḡto magis appropinquabat morti tan-

to magis instabat seruitio scripturaruz sicut de ambrosio
d̄r q vsqz ad vltimā egritudinē non cessauit scribere. Vñ
scribēs illū psalmuz. Magnus d̄ns 7 laudabilis nimis rē.
mortuus est. Membrane sunt carte nō scripte vel cedulo
vbi scripserat epistolas vel p̄dicationes suas.

¶ Deide cū dicit. (Alexander rē.) ostēdit q ap̄ ipm fuerūt
7 q apud ipsuz sunt. Et p̄mo ex parte hoium. Scdo ex pre-
dei ibi. (D̄ns aut̄ mihi assistit rē.) Iteruz p̄ma in duas. Qz
p̄mo significat ei de quodaz q ei aduerfabat. Scdo de ne-
gligētia eoz qui eū nō iuuabāt ibi. (In p̄ma mea rē.) Itē
p̄mo p̄mittit culpaz inique impugnātis. Scdo ostēdit pe-
nā eius futurā ibi. (Reddet ei rē.) Tertio ostēdit quomō-
dit etiā fm̄ eccliam puniēdus ibi. (Quē 7 tu rē.) Videt q
hic Alexander fuit artifex eris vel custos erarij. 7 erat de
his qui dixerūt legalia eē de necessitate salutis seruanda.
p̄ 2bi. p̄. Circa fides naufragauerūt ex qbus est hymene⁹
7 alexander rē. Et dicit qdam q iste est. de quo d̄r Actū
19. Qz concitauit seditionē in aplm: s̄ nomen dissonat qz il-
le demetri⁹ hic alexāder. 7 locus. qz illud ephesi: istud ro-
me fuit. Et subiungit multa rē. Et nota q nō dicit fecit: s̄
q ostēdit: qz impy aduersus iustos aiūm ostēdere possunt
s̄ nō semper explent. Jerem. p̄. 2. 15. Bellabūt aduersuz te
7 nō preualebūt: qz ego tecū sum rē. Job. 5. Qui dissipat co-
gitatiōes malignoz ne possint adimplere manus eoz qd
ceperunt. Qui apprehendit sapiētes in astutia eoz 7 cōsi-
lium prauorum dissipat.

¶ Deide cū dicit. (Reddet ei d̄ns rē.) ponit penā ei⁹ futu-
rā. S̄ nota q nō ponit vbi op̄atiū reddat: s̄ dicit red-
det: qz significat penā eē paratā a deo. qd p̄uideat apls
ex ei⁹ p̄tinacia. ps. Qz tu reddes vnicuiqz iux̄ opa ei⁹. Tñ
cū h̄ q referuat ei pena in futurū ecclia d̄z ēt eum punire
excōicādo. Vñ subiūgit. Quē 7 tu deuita. s̄ tāqz hereticū.
Tit. 3. Vereticū hoīem post vñā 7 scdaz correctiōez deui-
ta rē. Lūi⁹ ēt dicit reddit rōnē dicēs. Valde enī rē. Act. 7.
Vos semp spūscō resistitis rē. ¶ In p̄ma mea. p̄oit negli-
gētiā nō iuuatiū eū: 7 p̄mo rep̄ndit eoz culpā. Scdo pe-
tit eis veniā ibi. (Nō illis ip̄tēf.) Dic ḡ. In p̄ma mea rē.
Blo. dicit q apls sepe p̄tra alexādrū prane docētē pugna-
uit 7 in p̄sona nullus ei affuit: s̄ hic nō videt eē sensus ei⁹:
qz iste alexāder nō erat tātus q apls idigeret alijs ad dis-
putādū eū eo: s̄ dicēdū est q sic d̄r Act. 25. Paulus appel-
lās missus ē romā. 7 iō oportuit q p̄taref cesari vt discu-
teret missionis sue cā: 7 indei venerūt p̄tra eū. Et hoc apls
appellat suam p̄mā defensionē. In qua discipuli defuerūt
ei: timentes ne a crudeli nerone punirent. Ecc. 1. 51. Respi-
ciēs eram ad adiutorijū hoīum 7 non erat rē. Esa. 63. Tor-
cular calcami solus 7 de gentibus nō est vir mecū rē. Sed
possz dici q hoc fuit: qz a p̄ncipio nullus sciuit. S̄ hoc est
falsum: imo ex quadā pusillanimitate recesserūt. ps. Elon-
gasti a me amici 7 p̄ximū meū 7 notos meos a misia rē.
Job. 6. Fratres mei preterierunt me rē. sed quia fecerūt
ex infirmitate orat pro eis 7 non excommunicat. Luce. 6.
Orate pro calūniantibus vos.

¶ Deide cū dicit. (D̄ns aut̄ rē.) ostēdit qd agit circa eū ex
pte dei. cui⁹ auxiliū p̄mo ponit. Scdo hui⁹ effectū ibi. (Et
audiāt rē.) Dicit ḡ. Dēs me dereliquerūt: s̄ vbi deest hō
offer se de. ps. Quñ p̄f me⁹ 7 mater mea dereliquerūt me.
d̄ns aut̄ suscepit me rē. Vñ dicit. D̄ns mihi assistit. s̄ ad ad-
iuuādū me. Jere. 20. D̄ns mecū est tāqz bellator fortis rē.
ps. Prouidebas d̄nm in cōspectu meo semp qm̄ a dextris
est mihi ne cōmouear. Et quomō: fortitudinē animi dan-
do: vt nō stupecerem coram cesare. Ezech. 3. Manus d̄ni
erat mecū me confortans. Et hoc vt per me rē. quod imple-
tur quando ad plures diffundit 7 quando quod ore dicit:
opere implet. Actū. 9. Vas electionis rē.

C Deide cuius dicit. (Et audiant etc.) ponit effectus auxilij diuini. Et primo quatum ad preterita. Secundo quatum ad futura. Tertio agit gratias. Sed duplex est beneficium circa preterita. scilicet liberationis a culpa et a pena. Dicit ergo. Dominus mihi assistit: et ideo in illa uocatione liberatus fui: quia non fui cõdemnatus a cõsare: sed pmissum est mihi quod irem quo uellez. Et ideo dicit. Et audiatur etc. ut scilicet alij secum cõfortentur ad ueniendum. ps. Annunciate iter gentes gloriã eius etc. Et ut iudeorum insultatio deprimerez. Et subdit. Liberatus suz de ore leonis. id est de crudelitate Neronis. puerb. 19. Sicut fremitus leonũ ita ira regis. puer. 28. Leo rugiens et uisus esuriens princeps impius super populum pauperẽ. Secundo liberatus fuit a culpa. Unde dicit. Liberauit me dominus ab omni ope malo. Aliqui uero liberantur a pena icidentes in culpã negatiõis a fide. ps. Eripuit me de inimicis meis fortissimis etc. Et hoc per deu. Sapi. 8. Non possum eẽ continens nisi deus det etc. **C** In futuro saluus faciet etc. Esa. 45. Israel saluatus est in domino salute eterna. Et dicit. In regnum celeste. Luc. 22. Ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnum. Matt. 5. Merces uestra copiosa est in celis. Et ideo agit gratias dicens. Cui est gloria. ps. Tibi. p. Regi seculorum.

C Deinde cum dicit. (Saluta etc.) iniungit ei aliorum salutatio. Secundo cum saluat ex parte aliorum. Tertio ex parte sua. Item circa primum iniungit aliorum salutatio. Secundo determinat tempus ueniendi. Dicit ergo. Saluta puiscã scilicet que est mulier et aquilam uirum puiscã quos permittit: quia forte deuotiores. Item onesiphori domum. Sed quare non eum sed domum: quia forte mortuus erat: et ideo saluat familiam. Uel forte: quia erat cum eo rome. Determinans tempus: primo ostendit necessitatem. Secundo prosequitur propositum. Necessitas est propter alios remanentes in alijs et alijs locis. Item propter turbationes maris. **C** Deinde ponit personas salutantes et patet. Et modo cõsuetudo ne corumpat epistola scribit manu sua. Gratia autem uobiscum. Amen.

C Explicat deuotissima postilla sanctissimi doctoris Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum super secunda epistola beati apostoli Pauli ad thimothẽum.

C Incipit pulcherrima expositio eiusdem angelici doctoris beati Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum super epistola eiusdem gloriosi doctoris gentium apostoli Pauli ad Titum. **C** Prologus.

Sciret p̄familias etc.

Luc. 12. Per patrem familias significatur prelati ecclesie propter tria que debz exhibere scilicet generationem ad fides. eruditionem ad salutem. custodiam ad securitatem. Primum quidem: quia sicut est uita corporalis per animam: ita spiritualis per fidem. Abachuc scõ. Iustus autem meus ex fide uiuit. Et sicut ad uitam carnalem generatur quis per emissionẽ seminis corporalis: ita ad uitam spirituale per infusionem seminis spiritualis: quod est uerbum dei. Matth. 13. et p̄me Loci. 4. Per euangelium ego uos genui. Item per eruditionẽ. Ecclesiastici. 7. Sily tibi sunt erudi illos. Esa. 48. Ego dominus deus tuus docens te uilia. Item protectiones ad tutelam. Deutro. 32. Circuduxit eum et docuit etc. **C** Quilibet enim prelato committitur cura subditorum. 3. Regũ 20. Custodi uirum hunc qui si lapsus fuerit: erit aia tua pro aia eius etc. Et Deutro. 13. Ipsi peruigilat quasi ronez red diti pro aiabus uestris. Sed ad hanc gnõnem regitur scia. Osee. 4. Quia tu sciam repulisti et ego repellam te ne sacerdotio fungaris mihi etc. Et ideo dicit. Si sciret. Regrif

eni quod sciat. Item ad eruditiones regitur quod sit sollicitus. Roma. 12. Qui preest in sollicitudine. Luce. 2. Pastores erant in regione eadẽ vigilantes et custodiẽtes uigilias noctis supra gregem suum. Ad custodia uero fortitudo regrif ad protegendum. p̄ Macha. 3. de iuda machabeo. Induit se loricaz sicut gigas et succinxit se arma bellica sua in plus et ptegebat castra gladio suo etc. Et ideo dicit. Et non sineret etc. i. ecclesiam. p̄ Tbi. 3. Ut scias quomodo oporteat te cõuersari in domo dei que est ecclesia dei etc. Dec domus est dei sic domi. et prelati sicut famuli. Deutro. 3. Moyses quidem erat fidelis in tota domo illius tamquam famulus etc. xps uero tamquam filius in domo sua. Dec pfoditur a fure. id est heretico. Abdie. cap. unico. Si fures itroissent ad te: si latrones per noctes quomodo cõtichisses: Qui dicitur fur: qui occulte uenit et graditur in tenebris. Unde fur a furio dicitur: quod est obscurus. Sic isti per obscura dogmata. prouer. 9. Aque furtiue dulciores sunt et panis absconditus suauior etc. Item ex peruersa intentione: quia intendunt occidere. Joã. 10. Fur non uenit nisi ut furetur et mactet et perdat. Item ex modo itrandi quia non per hostium. p̄ Jo. 4. Et omnis sp̄s qui soluit iesus ex deo non est: et hic est anti xps etc. Sic ergo ex premissis trahitur conuenienter intentio huius epistole: in qua apostolus instruit titum quomodo regat ecclesiam: ut patet in argumẽto.

CAP.

P Aulus seruus dei: apostolus autem iesu christi p̄m fidem electorum dei: et agnitionem ueritatis que p̄m pietatem est in spem uite eterne: quam p̄misit qui non mentitur deus ante tempora secularia. Manifestauit autem temporibus suis uerbum suum in predicatione. que credita est mihi p̄m preceptum saluatoris nostri dei. Tito dilecto filio p̄m cõem fidez: gratia et pax a deo patre et xpo iesu saluatore nostro.

C Dec epistola diuiditur in salutaciones et epistolares narrationem ibi. (Huius rei etc.) In prima primo ponitur persona salutans que notificatur tripl̄: scilicet ex nomine cum dicit. Paulus. quod significat humilitatem. p̄me Loci. 15. Ego sum minimus apostolorum etc. Item ex conditione cuius dicit. Seruus. ps. Domine ego seruus tuus. Contra. Joã. 14. Jam non dicam uos seruos etc. Respondeo. sancti quando dicuntur serui: quando non: sed filij. Duplex enim est seruitus. Una est ex timore que non competit filiatio: ni dei: sed condiuiditur contra eam. Roman. 8. Non accipistis spiritus seruitutis iterum in timore etc. Alia ex amore que consequitur filiationem dei. Et ratio huius distinctionis est: quia liber est causa sui qui operatur quod uult. seruus uero est qui est causa alterius. Sed triplex est causa que est principium operis: scilicet finalis formalis et efficiens. Si ergo propter causam finalem sic omnes sancti sunt serui dei: quia omnia per deum faciunt. p̄me Loci. 10. Siue manducatis siue bibitis uel aliud quod facitis omnia in gloriam dei facite. Et hoc est ex amore a quo p̄cedit quod omnia operemur propter deum. Si uero propter causam mouentem quod est extrinseca et compellit sic est seruitus timoris: et est malorum. Si propter causam formalem sic est habitus inclinans. Et sic quidam sunt serui peccati. quidam serui iusticie: quia p̄m habitum inclinatur ad malum uel ad bonum. Item ex auctoritate cum dicit. Apostolus. Luc. 6. Elegit scilicet super omnes fideles duodecim ex ipsis quos etiam apostolos nominauit. Ephes. 4. Primum quidem apostolos. Et describitur primo ab actore cum dicit. Iesu xpi. quia ab ipso est electus